

*Король О. Д., Бучко Ж. І.
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна*

ІСТОРІЯ КАФЕДРИ ГЕОГРАФІЇ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ТУРИЗМУ ТА СТАНОВЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ТУРИЗМ

Кафедра географії та менеджменту туризму в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича створена 10 лютого 2003 року. Водночас кафедра має глибоке коріння, оскільки передумови для її відкриття з'явилися ще у 1969 році. Тоді вихід у світ двох публікацій професора Крачила Миколи Павловича (1936–2002 рр.) про курортно-туристське господарство Чернівецької області та Подністер'я започаткував туристичний науковий напрям на географічному факультеті. З часом розроблені ним туристичні дисципліни почали викладатися студентам-географам, чим була розпочата освітня діяльність в галузі туризму. Зусиллями Крачила М. П. туризм на географічному факультеті перетворився на потужний науково-освітній напрям. В галузі туризму проводяться наукові дослідження, пишуться дисертації. У 1999 р. його учнем Королем Олександром Дмитровичем була захищена кандидатська дисертація на тему «Регіональний менеджмент в туризмі».

Наступним кроком у створенні кафедри було відкриття у 1996 р. на кафедрі економічної географії та екологічного менеджменту зусиллями її завідувача професора Руденка Валерія Петровича нової спеціальності «Менеджмент природоохоронної діяльності», яка з 1998–1999 навчального року трансформувалась у однойменну спеціалізацію спеціальності «Менеджмент організацій». У 2001 році у межах цієї спеціальності була відкрита ще одна спеціалізація «Менеджмент туристичної індустрії».

Успішний протягом двох років набір студентів доводить життєздатність цієї спеціалізації. За цей час на факультеті нагромаджується досвід у підготовці менеджерів туристичної індустрії: розробляються та читаються туристичні дисципліни; пишуться та видаються конспекти лекцій, навчальні посібники та підручники; проводяться навчальні практики. Цей досвід показує, що підвищення якості підготовки фахівців з туризму потребує виведення освітньої та наукової діяльності в галузі туризму на новий організаційний рівень. На порядок денний ставиться питання про створення профілюючої кафедри. Підтримка колективу географічного факультету та активна позиція декана професора Руденка В.П. у цьому питанні призводять до появи на світ наказу № 14 ректора ЧНУ від

14.02.2003 р., згідно з яким у структурі географічного факультету створюється кафедра географії та менеджменту туризму зі статусом випускової.

Першим завідувачем кафедри стає доктор економічних наук Жук Микола Васильович. На цій посаді він працював до грудня 2004 року. За новоствореною кафедрою закріплюється спеціалізація «Менеджмент туристичної індустрії» спеціальності «Менеджмент організацій». У 2004 році кафедра отримує ліцензію на підготовку фахівців за спеціальністю «Туризм». У 2005 році в межах спеціальності «Туризм» запроваджується спеціалізація «Міжнародний туризм».

На початку 2005 року Жук М.В. переходить на викладацьку роботу до Києва, а завідувачем кафедри стає доц. Явкін В'ячеслав Григорович. В цей період на кафедрі відбулося становлення спеціальності «Туризм». За 10 років, коли кафедру очолював Явкін В. Г., здійснювалися інтенсивні наукові пошуки в галузі туризму, зокрема були опубліковані 2 колективні монографії, у т. ч. спільно з польськими науковцями: «Проблеми географії та менеджменту туризму» та «Географічні аспекти розвитку туризму (на прикладі України і Польщі)» [1, 3]. За цей період реалізовано міжнародні проєкти: «Оцінка ресурсного та естетичного потенціалів розвитку екологічного туризму в Карпатському регіоні»; «Оцінка та картографічне моделювання природно-рекреаційного потенціалу регіонів України та Словаччини»; «INFOBUKOVINA – розвиток туристської промисловості в транскордонному контексті»; «ROUA of Bucovina (ROUA BUCOVINEI)»; «Історична та етнографічна спадщина – частина сталого розвитку туризму на Буковині» [2]. Під керівництвом Явкіна В.Г. захищено 5 кандидатських дисертацій.

Зростання контингенту студентів дозволило у 2006 році відкрити другу випускову кафедру за цією спеціальністю – соціальної географії та рекреаційного природокористування. Згодом на ній була ліцензована спеціальність «Туризм» (Туризмознавство) за ОКР «Магістр». Першою завідувачкою кафедри соціальної географії та рекреаційного природокористування стає докторка географічних наук, професорка Клавдія Йосифівна Кілінська. За 14 років її завідування на кафедрі відбулося становлення магістерського освітнього напрямку «Туризмознавство». Під її керівництвом було захищено 5 кандидатських дисертацій, зокрема 3 на туристичну тематику. З вересня 2020 року і до реорганізації кафедри соціальної географії та рекреаційного природокористування її завідувачкою була доцент Жанна Іванівна Бучко, яка роком раніше захистила докторську дисертацію на тему «Транскордонні рекреаційно-туристичні комплекси України: методологія дослідження та пріоритети розвитку».

З січня 2015 року новим завідувачем кафедри географії та менеджменту туризму стає учень Крачила М. П. – кандидат географічних наук, доцент Король Олександр Дмитрович. Він замінив на цій посаді

Явкіна В. Г. У 2019 р. на спеціальності «Туризм» запроваджується нова бакалаврська освітня програма «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг». У листопаді 2020 року Король О.Д. захистив докторську дисертацію на тему «Міжнародні туристичні потоки: суспільно-географічні аспекти формування та геопросторовий розподіл».

У вересні 2022 року внаслідок реорганізації до кафедри географії та менеджменту туризму приєдналась друга випускова кафедра за спеціальністю «Туризм» – кафедра соціальної географії та рекреаційного природокористування. З 2023 року замість освітньої програми «Туризмознавство» відкривається нова магістерська програма «Міжнародний туризм і туроперейтинг».

Сьогодні на кафедрі працює 12 викладачів – усі з науковими ступеннями, у т. ч. 3 доктори наук: Король О. Д., Кілінська К. Й., Бучко Ж. І. З-поміж дев'яти кандидатів наук половина захистилися за спеціальністю «економічна та соціальна географія», двоє захистили дисертації на туристично-рекреаційну тематику (Іванунік В. О., Скутар Т. Д.). Троє викладачів кафедри мають базову економічну освіту за спеціальністю «Менеджмент організацій» (Брик С. Д., Іванунік В. О., Скутар Т. Д.), а один – за спеціальністю «Туризм» (Андрусак Н. С.). Троє викладачів володіють англійською мовою на рівні B2 (Андрусак Н. С., Брик С. Д., Скутар Т. Д.). Двоє викладачів є співвласницями туристичного бізнесу (Андрусак Н. С., Аніпко Н. П.).

Значний навчально-методичний доробок за двадцятирічну історію, потужний кадровий склад і науковий потенціал втілилися у квітні 2022 р. в успішну акредитацію бакалаврської освітньої програми «Міжнародний туризм», що стало найкращим подарунком кафедрі географії та менеджменту туризму до її «ювілею».

На кафедрі географії та менеджменту туризму сформувалися та впроваджуються такі наукові напрямки:

- міжнародний та транскордонний туризм (Король О. Д., Бучко Ж. І., Скутар Т. Д.);
- рекреаційно-туристичне природокористування (Кілінська К. Й., Андрусак Н. С., Аніпко Н. П., Смик О. С., Явкін В. Г.);
- еколого-прогнозна оцінка природно-господарської різноманітності (Кілінська К. Й., Скутар Т. Д.);
- прогнозування процесів розвитку готельної складової в інфраструктурі туризму (Заячук О. Г., Круль Г. Я., Смик О. С.);
- оцінка діяльності закладів ресторанного господарства (Заячук О. Г., Круль Г. Я., Смик О. С.);
- комплексна оцінка туристсько-рекреаційних ресурсів регіону (Король О. Д., Брик С. Д., Бучко Ж. І., Іванунік В. О., Явкін В. Г.);
- екологічні аспекти якості компонентів рекреаційних ресурсів (Явкін В. Г., Брик С. Д., Круль Г. Я.);

- оцінка історико-етнокультурних ресурсів (Брик С. Д., Бучко Ж. І., Король О. Д.);

- діяльність туристичних агентств та туроператорів в організації екскурсійного та рекреаційного обслуговування (Андрусак Н. С., Аніпко Н. П.).

За 20 років існування кафедра географії та менеджменту туризму підготувала достойну плеяду випускників, з якими підтримує та продовжує тісну співпрацю в галузі підготовки висококваліфікованих фахівців з організації туристичної діяльності в регіоні, Україні та міжнародному контексті. Численні набори на освітні програми підтверджують високий рівень довіри абітурієнтів до надання освітніх послуг саме за цими освітніми програмами. Завдяки спільним зусиллям, довірі, співпраці кафедра і в майбутньому зберігатиме та примножуватиме свої традиції, усвідомлюватиме новітні вимоги європейського освітнього та наукового простору, орієнтуватиметься на потреби здобувачів вищої освіти та продовжуватиме відповідати сучасним стандартам вищої освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Географічні аспекти розвитку туризму (на прикладі України та Польщі). – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – 344 с.

2. Кафедра географії та менеджменту туризму. URL: http://www.geotour.chnu.edu.ua/index.php?page=ua&_gl=1*6u46q7*_ga*MTg5ODUwNTQzOC4xNjY2OTAwNzcx*_ga_Q6273NZQ6Z*MTY5OTc0MMDM4Ni4yMDYuMS4xNjk5NzQwMzk2LjAuMC4w

3. Проблеми географії та менеджменту туризму. – Чернівці: Рута, 2006. – 260 с.